

Osallisuuden parantaminen vaatii aitoa vuoropuhelua

Toimiva demokratia edellyttää, että kansalaisten huolet ja ratkaisuehdotukset näkyvät nykyistä paremmin politiikassa. Myös maahanmuuttajien osallisuutta on parannettava. Miten tämä tehdään käytännössä?

Poliitikot ovat ahkeria Facebookin ja Twitterin käyttäjiä, mutta riittääkö aktiivisuus sosiaalisessa mediassa ja jalkautuminen turuille ja toreille vaalien alla pitämään yllä demokratiaa?

Ei riitä, sanoo Helsingin yliopiston politiikan tutkija **Emilia Palonen**.

– Demokratiaan sisältyy aina kohtaaminen ja aito vuoropuhelu. Puolueiden pitäisi jalkautua rohkeasti keskustelemaan kansalaisten kanssa. Jokaisen poliitikon tulisi tehdä pubikierroksia ja käydä paikallisissa tapahtumissa ja harrastuspiireissä kysymässä, mitä ihmiset oikeasti haluavat, Palonen esittää.

Hänen mielestään on tärkeää, että poliitikolla on aikaa tavata kansalaisia laajalla rintamalla – muitakin kuin omia tukijoitaan,

– Uudemmat puolueet ovat saattaneet onnistua tässä paremmin. Niitä puuttuvat vanhat rakenteet, joihin voisi tukeutua.

VALLAN KESKITTYMINEN VIERAANNUTTAA POLITIIKASTA

Toimiva demokratia perustuu kansalaisten osallistumiseen, kun yhteisistä asioista päätetään. Tämä ei Emilia Palosen mukaan tällä hetkellä toteudu suomalaisessa poliittisessa järjestelmässä.

– Poliitiikka ei ole ihmisten arjessa, vaan se on delegoitu muutamien harvojen tehtäväksi. Puolueet ovat kuvitelleet, että asioista voidaan päättää pienessä piirissä ja kertoa päätöksistä sitten kansalaisille. Valta on keskittynyt eduskunta- ja ministeriryhmiin. Ei ihme, jos asiat jäävät kansalle etäisiksi.

Unkarin politiikkaa pitkään seurannut tutkija toivoo, ettei Suomessa nähdä samaa kehitystä kuin itäisen ja keskisen Euroopan maissa. Niissä yhteisten asioiden hoitaminen jäi sosialismin romahtamisen jälkeen vain harvojen politiikasta kiinnostuneiden ihmisten käsiin.

– Kansan suuri enemmistö alkoi vieraantua politiikasta ja nähdä sen likaisena pelinä.

ASUKASLÄHTÖISTÄ DEMOKRATIAA VAHVISTETTAVA

Emilia Palonen uskoo, että osallisuutta on mahdollisuus parantaa etenkin paikallistason päätöksenteossa. Monissa kunnissa tätä varten on aloitettu erilaisia kokeiluja esimerkiksi osallistavassa budjetoinnissa.

– On hyvä, että julkisessa hallinnossa haetaan uusia keinoja osallisuuden parantamiseen, koska demokratia ei toimi riittävän hyvin.

Palonen osallistuu itse aktiivisesti asukastoimintaan Helsingin Maunulassa, jossa asukkaat ovat olleet muun muassa suunnittelemassa alusta lähtien Maunula-taltoa ja sen toimintaa.

– Huolia ja ratkaisuehdotuksia pitäisi pystyä tuomaan nykyistä enemmän alhaalta ylöspäin. Se varmasti innostaisi yhä useampia olemaan mukana. Asukaslähtöisiä prosesseja pitäisi vahvistaa.

Palosen mielestä esimerkiksi aluelautakunnat tai kaupunginosavaltuustot voisivat olla foorumeita, joissa olisi mahdollista keskustella palvelujen kehittämisestä asukkaiden haluamaan suuntaan.

– Kunnissa asukkaiden osallisuus on nyt usein liian virkamiesvetoista. Kuntalaisille tehdään esimerkiksi kyselyitä, joissa selvitetään heidän mielipiteitään ja tehdään suunnitelmia tämän pohjalta.

MITEN SYRJÄSSÄ OLEVAT SAADAAN MUKAAN?

Lähidemokratiahankkeiden hyvänä tarkoituksena on saada mukaan ihmisiä ja ryhmiä, joiden ääni ei kuulu paikallisessa päätöksenteossa ja keskustelussa. Palonen on kuitenkin havainnut, että tässä harvoin onnistutaan.

– Esimerkiksi osallistavaan budjetointiin osallistuvat yleensä ihmiset, jotka ovat aktiivisia muissakin yhteyksissä.

Poliittisessa päätöksenteossa aliedustettuja ryhmiä ovat usein esimerkiksi vähän koulutetut ja

pienituloiset sekä maahanmuuttajat. Näin ei Palosen mukaan tarvitse välttämättä olla.

– Osallisuutta voitaisiin parantaa kertomalla asioista ymmärrettävästi. Osallistumiskynnystä nostaa usein se, että päätettävät asiat kuulostavat liian vaikeilta.

KEINOJA LÖYTYY

Maahanmuuttajien osallisuutta vaikeuttaa puutteellinen kielitaito. TSL:n koulutussuunnittelijan **Leeamaria Välitalon** mielestä on tärkeää korostaa, että osallistuminen ei edellytä suomen kielen täydellistä hallintaa.

– Kieli ei ole oikeasti este, vaan tärkeintä on asenne. Esimerkiksi ammattiliitoissa ja järjestöissä omia toimintatapoja voidaan kehittää niin, että myös eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevat ihmiset saadaan mukaan. Se rikastuttaa ja tuo toimintaan uudenlaista näkökulmaa, Välitalo sanoo.

TSL:llä on ollut jo pitkään koulutushankkeita, joiden tavoitteena on maahanmuuttajien osallisuuden ja kotoutumisen edistäminen. Yksi sellainen on yhteistyössä Opintokeskus Vision kanssa järjestettävä luku- ja kirjoitustaidon koulutus.

– Näille kursseille osallistuvilla on heikko koulutustausta, joten osallisuuden parantamisen täytyy lähteä mahdollisimman arkisista ja konkreettisista asioista. Sellainen voi olla esimerkiksi omaan kotikaupunkiin ja sen palveluihin tutustuminen.

Suomen kieleen ja kulttuuriin perehdyttäminen on painopisteenä myös kursseilla, joita TSL ja ammattiliitto PAM järjestävät suomea oppiville jäsenille.

– Lisäksi koulutuksessa tutustutaan siihen, mitä ammattiyhdistykset Suomessa tekevät. Tavoitteena on, että osallistujat pärjäävät paremmin työelämässä.

[Kerro meille tämän linkin kautta, mitä mieltä olit artikkelista. Vastanneiden kesken arvomme kirjapalkintoja.](#)

*Matti Remes
Kuva Istockphoto*